

Kovács Csikány Andrea

Lexikológiai vizsgálatok palóc nyelvjárásokban

Besztercebánya: Belianum Egyetemi Kiadó, 2013, 240 p.

ISBN978-80-557-0635-1

Simigné Fenyő Sarolta–Bodnár Ildikó

A 2013-as naptári évben jelent meg Kovács Csikány Andreának a *Lexikológiai vizsgálatok palóc nyelvjárásokban* című monográfiája. A szerző a besztercebányai Bél Mátyás Egyetem Hungarisztika Tanszékének fiatal adjunktusa. Nevéhez hosszabb ideje az oktatáson messze túlmenő tevékenységek is kapcsolódnak, például nemzetközi konferenciák szervezése, jelentős szerepvállalás a kapcsolódó konferenciakötetek anyagának összegyűjtésében és legtöbbször szerkesztésében is, más egyetemekkel való kapcsolattartás stb. A Miskolci Egyetem magyar és alkalmazott nyelvészeti tanszékeinek képviselőiben számos alkalommal vettek részt miskolci kollégák az említett konferenciákon, ahol minden alkalommal szívélyes fogadtatásban részesültek, és ebben jelentős szerepe volt Kovács Csikány Andreának is. Ennek a kapcsolatnak is tulajdonítható, hogy a lexikológiai vizsgálatokat bemutató monográfia megjelenését nagy várakozás előzte meg, hiszen jól tudjuk, hogy a besztercebányai Bél Mátyás Egyetemen valaki akkor számít elismert oktatónak és kutatónak, ha kisebb-nagyobb terjedelmű tanulmányok publikálásán kívül már legalább egy monográfiája is megjelent. Kovács Csikány Andrea számára tehát most ez a feltétel is teljesült. Mint ahogy a kötet bevezetőjében utal is rá, a könyv címében megjelölt témával való foglalkozást mindig is szívügyének tekintette, hiszen ő nemcsak szlovákiai magyar, hanem palóc származású is. Alap- és középfokú tanulmányait Szlovákiában, de magyar nyelvű iskolákban végezte. 1995 és 2001 között a Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK hallgatója volt Piliscsabán, ahol magyar nyelv és irodalom, továbbá szlovák nyelv és irodalom szakos tanári diplomát szerzett. Ezt követően korábban elkezdett zenei tanulmányait folytatta, majd a Bél Mátyás Egyetemen szerezte meg a filozófia doktora (PhD) fokozatot. Beiratkozott az Eötvös Loránd Egyetem BTK Nyelvtudományi Doktori Iskolájába, ahol a *Magyar nyelvészet oktatási program* résztvevője volt. Témavezetését dr. Kiss Jenő, az ELTE egyetemi tanára, a dialektológia és a szociolingvisztika neves kutatója vállalta. A professzor úr szakmai irányítására és biztatására Kovács Csikány Andrea a mai napig hálás szívvel emlékezik, hiszen támogatása erőt adott az értekezés megírásához és erőt ad majd a meglévő, de még fel nem dolgozott adatok rendszerezéséhez is, amely a szerző jövőre vonatkozó tervei között szintén szerepel. Itt kell megjegyeznünk, hogy a most bemutatásra kerülő monográfia a szerző 2012-ben megjelent *A palóc nyelvjárás hat kutatópontjának lexikológiai vizsgálata* (Eger, Pandora Könyvek 30) című kötetének szerves folytatása, amelyben Csikány Andrea a palóc nyelvjárás hangtani és alaktani jelenségeit dolgozta fel. Ezek után következnek a *Lexikológiai vizsgálatok palóc nyelvjárásokban* című kötet bemutatása.

A besztercebányai Bél Mátyás Egyetem által kiadott 240 oldalas monográfia a szerzőnek a palóc – leginkább az ún. közép-palóc – nyelvjárások területén végzett kutatói munkájáról ad számot. A rövid *Bevezetést* öt fejezet követi, közülük az első négy inkább elméleti megközelítést adja a témának, majd az ötödik a kutatások gyakorlati megvalósításához kapcsolódva a tapasztalható nyelvi változásokat mutatja be és elemzi igen elmélyülten. A befejező *Összegzés* után huszonhárom oldalnyi, közel 450 tételt felsorakoztató irodalomjegyzék következik, ebben megtaláljuk a szerzőnek a tárgykörben 2005 óta publikált írásait – összesen tizenhét korábbi tanulmányát – is. Az említett

oldalakon a dialektológia tudománya magyar képviselőinek szinte teljes névsorával találkozunk. A külföldi szerzők jelenléte a magyarokénál jóval szerényebb, de a szociolingvisztika klasszikusai közül többen is megjelennek az idézetek között. A munka Kovács Csikány Andrea 2012-es kötetének – *A palóc nyelvjárás hat kutatópontjának vizsgálata, különös tekintettel a hangtani és alaktani jelenségekre* – közvetlen folytatása.

A *kutatás feladatai* című első fejezet tartalmazza a szerzőnek kutatásaihoz (diakrón kutatások céljait is szolgáló szinkrón gyűjtés) kapcsolódó hipotézisét, a gyűjtésre vonatkozó fő jellemzőket, és bemutatja a feldolgozás módszereit. A bő három éven át – 2003 januárja és 2006 májusa között – folyt gyűjtőmunka nyomán nyert korpusz összesen csaknem 600 000 adatot tartalmaz; ennek az adatmennyiségnek a feldolgozása és digitalizálása szintén meglehetősen hosszú időt, mintegy két esztendő telt igénybe. A nyelvészeti mellett a szerző és munkatársai „a kutatóterület történeti, földrajzi, néprajzi, névtani vonatkozásainak” (7) is a gyűjtőivé váltak, de azok bemutatása már túllépte volna a jelen könyv kereteit. Fontos, hogy Kovács Csikány Andrea – igen tudatosan – a szociolingvisztikai koordinátáknak (nem, életkor, végzettség) megfelelően választotta ki adatközlőit, tükröztetve így anyagában a tizenhat vizsgált falu valóságos nyelvhasználatát. Egy-egy falura átlagosan 36 adatközlő jutott, bár nem minden faluban élt felsőfokú végzettséggel rendelkező személy. Az összes adatközlők száma kerekén 540 lett. A további munkákhoz óriási anyagmennyiség állt így a szerző rendelkezésére. A recenzióknak is először a szóanyag nagysága tűnt fel, de az olvasottakban való elmélyülés során a feldolgozást végző kutató hatalmas teljesítménye is kirajzolódott, csakúgy, mint elköteleződése anyanyelvének és anyanyelvjárásának értékei iránt, ami a kisebbségi létben még hangsúlyosabban jelenik meg.

A *palócok és a palóc nyelvjárás sajátosságainak általános leírása* című második fejezet sok érdekes nyelvi adattal szolgál a palóc nyelvjárásokat illetően. Bevezetőjében szól a palóc népcsoport nevének a *polovec* szóból való eredeztetéséről, utalva azonban a kérdéskörben folyó vitákra is; a nyelvjárások között – elődei nyomán – megkülönbözteti a keleti, a közép- és a nyugati palóc nyelvjárásokat. Az általa a palóc nyelvjárások körében elvégzett kutatások *A magyar nyelvjárások atlaszának az 1950-es években* (1953 és 1958 között) zajlott gyűjtéséhez kapcsolódnak, megismételve például az akkor feltett 1162 kérdést, amelyeket azonban jó néhány továbbival ki is egészített. A szerző korábbi könyve a hangtani és a morfológiai sajátosságokat már feldolgozta, itt csak rövid összefoglalóját adja ezeknek, több igen érdekes példa kíséretében. A 2012-es kötetre utaló és *A kutatási eredmények* címet viselő alfejezetben megállapítja, hogy „a közép-palóc beszélők két- és kettősnyelvűvé válnak, a szlovák államnyelv dominanciája következtében. Nyelvhasználatukra hatással van a magyar köznyelv is”. Napjainkra igen jelentős eltolódás van a nyelvjáráshoz kapcsolódó attitűdökben: az adatközlők közül sokan a köznyelvi formát tartják „szebbnek és értékesebbnek” (10).

Következzen néhány példa a korábban részletesen vizsgált fonetikai és morfológiai jellemzők és változásaik köréből! A magánhangzókat illetően, amíg a köznyelvi *á*-k helyén fellépő hosszú *ā*, amely a szintén a köznyelvi labiális *a*-k megfelelőjeként megjelenő rövid, illabiális *ā*-k mellett jól megőrződött, addig az *e* hang hosszú párjaként jelentkező nyílt *ē* mára szinte már kihaltnak mondható. Az itteni nyelvjárásokban általánosan fellelhető zártabb rövid *ē*, amely az *édēs*–*idēs*, *fēlhō*–*fēlyhō*, *csērēsnyē*, *hebēg* és még számtalan más szóban is előfordul, ugyancsak változatos hangzást biztosít. Jellemző továbbra is az illabiális *i*-zés: *kilső*, *siket*, sőt *kikiny* (= kökény). Ami a mássalhangzókat illeti, az *ly* eredeti ejtése helyén *l*-ezést is találni; az *l* maga viszont gyakran kiesik, ún. pótló nyúlástól kísérve: *nyóc*, *ódal*, *zód*; érdekes az *rj* helyett fellépő *rny* hangkapcsolat: *bornyú*, *varnyú*. A 11–13.

oldalak további példái morfológiai jellegűek és érinthetik mind a szótöveket, mind a toldalékok valamelyikét. Az egyik legérdekesebb a még valamennyi kutatóponton megjelenő *ett* és *itt* igealak (a köznyelvi *evett* és *ivott* helyett). Viszont a híres családi helyhatározórag-hármasból, azaz a *-nyi/-nott,-nett,-nött/-nól,-nől* ragok közül (pl. *Sándornyi*: a *Sándorékhoz* helyett; a *Sándornott* a *Sándoréknál* helyén, illetve a *Sándornó(l)* a *Sándoréktól* értelemben) már csak a legelső alak fordul elő, az is csak elvétve.

A *kutatópontok bemutatása* című részből megtudjuk, hogy összesen negyven kutató részvételével (nevük a 14. oldalon olvasható) 16 faluban folyt kutatás. A 15. oldalon ezeknek a falvaknak a nevét – az egyes helyeken közreműködő adatközlők számával együtt – szintén olvashatjuk. A jelen monográfiában vizsgált helységhez kapcsolódó adatközlők név szerint is szerepelnek az *Adattár* lapjain. A kutatópontok kapcsán Kovács Csikány Andrea külön szól arról, hogy Ludányhalászit kivéve, amely Magyarországon, Nógrád megyében található (és így egyfajta kontrollcsoport lehetett), a többi falu Szlovákia területén fekszik. A jelen könyvben – már a feldolgozhatóság és bemutatathatóság korlátai miatt is – csupán hat kutatópontnak az eredményeivel találkozunk, ezek ábécé sorrendben a következők: Bolyk, Csáb, Gice, Magyarhegy, Ludányhalászi és Zsip. A szerző könyve 15–20. oldalán valamennyit részletesen bemutatja, külön kitérve a települések nevének eredetére és a legfontosabb történelmi vonatkozásokra is, melyek kapcsán igen érdekes és tanulságos sorok olvashatók. Egyetlen példaként idézem: „Csáb: a Balassák birtoka volt sokáig, s a hagyomány szerint Balassi Bálint is sokat tartózkodott az itteni kastélyban.” (16) Közli még a falvak lakosainak számát, nemzetiségi és vallási összetételét, s olyan további jellemzőket is, mint például – Gice esetében –, hogy „a község nyelvjárása a nyelvterület peremén fekszik, nyelvhatáron, mert északon már szlovák falvak vannak”. (19) A településnevek sokszor keletkeztek személynévből, de utalhat a falunév az ott lakók egykori foglalkozására (*Ludányhalászi*), illetve a táji fekvésre is (*Magyarhegy*: a hegy *megett/mögött*).

Az igen rövid, csupán kétoldalmi, de az areális nyelvészetről, a nyelvföldrajzról, a nyelvjárásgyűjtés fajtáiról és az életmódváltozásról fontos gondolatokat megfogalmazó *Az atlaszok vonzásában* című negyedik fejezet után (21–22) *A változásvizsgálat* összefoglaló címmel ellátott ötödik fejezet tartalmazza a legtöbb nyelvi információt (23–135). Ennek a fejezetnek a bemutatása és értékelése áll a recenzió középpontjában.

Az *Összegzés* és *A felhasznált és a hivatkozott irodalom jegyzéke* után (136–164) találjuk a már említett, csaknem 60 oldalnyi *Adattár*at részben a közreműködők személyes adataival, részben egy ábécérendes szómutatóval és a 328 *címszót* ugyancsak ábécérendben felvonultató táblázatos elrendezésű korpussszal (165–222). Ezeket a táblázatokat ugyancsak néhány oldal terjedelemben a gyűjtés során készült fényképek követik, a gyűjtést dokumentáló, valamint a települések és a munka hangulatát is hűen felidéző módon (223–237).

A monográfia legnagyobb terjedelmű, és magukat a lexikológiai vizsgálatokat tartalmazó része az említett ötödik fejezet; benne a szókincs bemutatása öt nagyobb fejezetben történik, ám ez utóbbiak maguk is sok eseten logikusan továbbiakra tagolódnak.

Az 5.1. fejezet címe: *Tájszavak* (23–40). Először a valódi tájszókat elemzi a szerző; ezek első csoportját az ún. *fogalmi tájszók* alkotják, amelyek nincsenek meg a köznyelvben. A könyv a *vánkosfát* hozza példának, bár a táblázatban a vonatkozó helyen (24) két másik, talán nem egészen odaillő szó szerepel. A valódi tájszók második csoportját a *névbeli tájszók* jelentik. Ezek a köznyelvben is meglévő lexémák éppen köznyelvi alakjukban nem fordulnak elő, így csupán nyelvjárásra jellemző formában, azaz tájszóval kerültek lejegyzésre; jó példa erre a *burgonya*, melyet többek között az alábbi tájszavak jelölhetnek:

krumpli, *krumpri*, *krompli*, *krompély*, *grujá*. Névbeli tájszók jelennek meg egyebek mellett a *dorombol*, a *fánk*, a *fejőedény*, a *himlőhelyes* köznyelvi szavakra. Az utóbbi egyik elterjedt tájnyelvi változata a *rápácsos*, de előfordul a *rücskös*, a *rágyás*, sőt a *jukácsos* is (27). Az ún. *jelentésbeli tájszók* jellemzője, hogy a köznyelvi beszélő – kontextus nélkül – akár földre is értheti őket. Ilyenek a *bágó* mint a *bagoly* nyelvjárási neve, amely a köznyelvben, még inkább pedig a szlengben a *dohány* neve (30), továbbá a *zöng* a *mennydörög* helyén. Ilyenek még az ugyancsak nyelvjárási *nyáfog* a macska hangjára elterjedt *nyāvog*, *nyāvukol* vagy a nyelvjárási *bādog* a *bögre* helyett. Az *alaki tájszók* általában jól érthetők, az alább idézett párokban mindig a második helyen álló a nyelvjárási változat: *barázda* – *borozdá*, *bokor* – *bukor*, *cseresznye* – *csērēsnyē* (34–35). Egyre gyakoribb jelenség azonban, hogy a köznyelvi változat kiszorítja a tájszót (35–37), avagy behatol a tájszó mellé (38–39), vagy a szó eredeti, nyelvjárási jelentését szorítja mintegy háttérbe, l. a *csálámádé* és a *jászol* eredeti jelentéseit. Mindez a tájszó kihalásához vezethet (40). A fenti példák egy része is immár kihalt elem, ahogyan erről a később írottak egyértelműen tanúskodnak.

Az 5.2. fejezet rész a *Lexéma, lexémaváltozatok szintjén történő változások* címet viseli (41–46). Ebben az alfejezetben hosszú listáját találjuk a mára kihaltaknak tekinthető nyelvjárási alakoknak. Míg az '50-es években egy-egy kutatóhelyen még feljegyezték őket, l. pl. a *falánkra* adott *nágygyomrú*, *nágybegyű* és *éhetetlen* melléknevek, a *kiderül* mellett feltűnt *kivídul* ige előfordulását, a *böllér* *segícscség* elnevezését, addig ezek a 2000-es években már sehol sem hangzottak el. Egy másik táblázat a most újként feltűnt alakokat – a *neologizmusokat* – mutatja be. Ilyenek például a *marharépa* megfelelőjeként megjelenő *takármányrépá*, a *szérű* helyett álló *rakodó*, a *sündisznóra* adott *süni* válasz. A nyelvjárási alakok képviselőjében az utóbbi szóra egyes helyeken ma is megtalálható még a *töviszdisznó*, a *töviskémálac* vagy a *töviskékutyá*.

Az 5.3., *A szavak és szóalakok társadalmi érvénye* (47–121) címmel ellátott alfejezet igen hosszú, benne *A magyar nyelvjárások atlaszának* értékelésére vonatkozó sok-sok visszautalással találkozunk. Ezekből kiderül, hogy mit tartottak nyelvjáráskutatóink az '50-es években *általános használatúnak*, *archaizmusnak*, *neologizmusnak*, *visszaszorulóban*, illetve *kihalóban lévő* alaknak. Külön alfejezet foglalkozik az adott helységek nyelvhasználatában tapasztalható szlovák nyelvi hatással (pl.: *cvicski*: a *tornacipő*, *siská*: a *fánk* helyett). A tapasztalat az, hogy a régebben feljegyzett nyelvjárási alakok nagy része *általános használatú* maradt, vagyis máig is megvannak *kócsot*, *kúcsot* (= kulcsot) alakok; a korábbi, az *o*-t kettőző *koocsot* alak helyére azonban Zsip településen a *koucsot* diftongust tartalmazó alak lépett. Sokszor a korábban csak szórványosan mutatkozó köznyelvi forma lesz általános használatú: a *nyóc* és a *nyuóc* helyére is a *nyolc* lép. A köznyelvi alak azonban nem feltétlenül szorítja ki a nyelvjárási változatot, bár terjedőben van (87). *Archaizmusnak* értékelődik sok, mára kihalófélben lévő forma, erre nemegyszer a köznyelvitől eltérő alaktani avagy még gyakrabban hangtani változatok adnak példákat. Ilyenek a *szómá* (a *szalma* helyett), a *téknyő*, a *féső*, a *bornyú*. Szókészleteti példák: *zsétár* (= *fejőedény*), a *bisóká* (= *birsalma*). Sok lexéma napjainkra valóban ki is halt (vagy legalábbis nem adatolható), mint a *dadog* helyett többfelé elterjedt *ákadozik* és *bréglyog* szóalakok, s az *ebihal* sem *kizsbéká* már, legfeljebb csak *békáfijá*. Számos kihalt, illetve csak igen kevesek által használt szóalakot találunk még a 84–99. oldalakon, tanulságos gondolatok kíséretében például az ételnevek divatjának alakulásáról (99–100). A folyamatok ellentétességére is jócskán akad példa, amikor az '50-es évek *ritka elemei* mára általánosak lettek. A változások sokféleségét jól illusztrálják azok a példák, amelyek egyes *neologizmusoknak* az általánossá, másoknak a ritkává válását, ismét másoknak

neologizmusként való megmaradását vagy éppen archaizálódását szemléltethetik. De többük sorsa a kihalás lett, így például a zártabb ejtésű *félhő* vagy *söprű* alak ma nem lelhető fel az '50-es évek gyűjtőhelyein, más ejtésű formák – a *félyhő*–*fējhő* és a *felhő*, illetve a *séprőű* és a *seprű* – kiszorították őket (112–113; 118).

Az egészen rövid 5.4., *A jelentésbeli változatok* (122–125) című fejezetrész rövidsége ellenére sok érdekes példát sorakoztat fel a szójelentések módosulására, esetleges összemosódására, míg a kissé hosszabb 5.5. fejezet *A megnevezési rendszer tagoltsága* címmel (125–135) számos tanulságot hordoz. A fejezet címében említett tagoltság „azt fejezi ki, hogy az adott nyelvben, nyelvváltozatban ugyanannak a fogalomnak, jelenségnek a jelölésére hány megnevezés él”. (125) A tagoltság lehet alaki, amely létrejöhet fonémacserével, fonématöbblettel vagy éppen fonémahiánnyal, l.: *csērēšnyē*, *befőšzt*, *csáná* (= *csalán*), de lehet lexikai is, a legkülönbözőbb szóalakokat felsorakoztatva. Megkülönböztethetők egymástól az *erősen tagolt* (legalább 5 elemet tartalmazó), a *közepesen tagolt* (3–4 elemű) és a *gyengén tagolt* (2 elemű) rendszerek. Előfordulnak azonban *igen erősen tagoltnak* értékelhető rendszerek is. Már *A magyar nyelvjárások atlaszának* összeállítása idején a *melleskötény* az adott helyeken 15, a *krumplinúdl* 12 megfelelővel rendelkezett; napjainkban a legtöbb változatot a *forradás* (a *kenyéren*) a maga 18 és a *krumplinúdl* a 14 megfelelőjével mutatja fel. Ezek és más érdekes példák a 128–132. oldalakon sorakoznak.

A szerző az anyag elemzése során a táblázatos bemutatást választotta, amelyről a 23–24. oldalon ír részletesebben. Ez a bemutatási mód valóban szemléletesnek mondható, ha nem is adhatja vissza egy-egy nyelvatlaszbeli lap vizualitását, azt az élményt, hogy a térképlapok „egyidejűen láttatják, hogy az egész magyar nyelvterületen egy-egy lexéma hogyan tükrözi az életet”. (21) Ugyanakkor a táblázatoknak az említett oldalakon való első felbukkanásakor a szerzőnek az egyes oszlopok tartalmát jelezni kellett volna, valamint mindenképpen szükséges lett volna *feloldani a használt jeleket*, amelyek feloldása és értelmezése később ugyan felbukkan (pl.: # 'dupla kereszt' a visszaszorulóban lévő, ritkán használt szóalakokra utal (91. o.), míg a † 'a kereszt jele' hagyományosan a kihalt szavakat jelzi. Szó van a ↑ 'felfelé mutató nyíl' használatáról a neologizmusok (neológ lexémák) (106. o.) és a ↓ 'lefelé mutató nyíl' alkalmazásáról az archaizmusok (archaikus elemek) jelzésére (88. o.); a □ 'kis négyzet' az egyéb megjegyzések számára, de egy fejezetrész a jelmagyarázatokkal – mint előzetes segítség – elkelt volna a dialektológia témakörében kevésbé jártas olvasó számára. A települések nevét azok kezdőbetűje helyettesíti. Néhány kisebb jelentőségű hibát vélek felfedezni az alábbi megfogalmazásokban: „a zárt *ē*: *kēz*, *hēt*, *jēg* már kihalóban van általánosan”; ugyanott: „a zöngétlen *h* hasonul: *mēhhal*.” Véleményem szerint a *kēz*, *hēt*, *jēg* magánhangzója az *e*-k nyílt változatát képviseli, s a *mēg*- igekötő *g*-je fog a *h*-hoz hasonulni, nem pedig fordítva. A későbbiekben ugyancsak helytelenül áll a szövegben: a *mēg*- igekötő *m*-je hasonul: *memmozsdik*...” (11). A nyelvjárások beszélői gyakran használnak a köznyelvitől eltérő hasonulásos formákat; az adott szóalakokban az ígető *m*-jéhez hasonultan látjuk az igekötő *g*-jét, ami miatt kicsit archaikusnak is érezzük a produkált változatot.

A nyelvi adatok változóban vannak, a falvakban tapasztalható életmódváltozás igen erősen rányomja bélyegét például a lexémák számának alakulására. „Minden nyelvjárásgyűjtés egyszersmind adatmentés is. Azt, amit ma még felgyűjthetünk, nem biztos, hogy holnap is megtaláljuk” – írja Kovács Csikány Andrea, aki valóban adat- vagy ha tetszik leletmentő munkát végzett, nagy-nagy körültekintéssel, hozzáértéssel és odaadással. A kötet arról győzi meg az olvasót, hogy elengedhetetlenül fontos a nyelv állapotának rögzítése, miáltal különösen a kétnyelvű régiókban lelünk értékes kincsekre.

A nyelvjárást beszélőket pedig meg kell erősíteni abban a hitben, hogy **nem egy alacsonyabb rendű, lenézhető** nyelvet beszélnek, hanem a sztenderd nyelvnek egyik változatát, általa a nyelv történetére és a kultúrára vonatkozó értékeket megőrizve.

Gratulálunk a nagyszerű munkához! S hogy kinek ajánljuk monográfiáját? Olyan könyvről van szó, amelyet leginkább a kérdéskör iránt fokozottan érdeklődő szakemberek, továbbá magyar szakos egyetemisták figyelmébe ajánlhatunk, amelyben akár a dialektológiában kevésbé járatos, de a magyar nyelv sorsa iránt nem közömbös olvasó is számos értékre bukkan.

**COLIN SWATRIDGE: MARSLAKÓK FÖLDJE, AVAGY:
MAGYARORSZÁG ANGOL SZEMMEL**

Budapest: Corvina, 2011 (2490 Ft)

ISBN 978 963 13 6045 5

A fordítás a Miskolci Egyetem Angol Irodalom Tanszék Műfordító
Műhelyében készült, a projekt vezetője: Dósa Attila

A magyar származású George Mikes nevezte először Magyarországot a marslakók földjének. Önironikus megjegyzésével arra utalt, hogy a magyarok a világ összes többi népétől különböznek. Mekkora is ez a különbség, s milyen mélyre nyúlik? Miért álldogálnak a buszon elszántan a magyarok, miközben le is ülhetnének? Miért írják fordított sorrendben a nevüket? Miért ütemes tapssal fejezik ki tetszésüket, ami Nyugaton szinte sértésnek számít? Miért szeretnek annyit szónokolni? S miért emlékeznek még ma is oly keserűen Trianonra? Ilyen és ehhez hasonló kérdéseket vet fel ez a könyv. Nem neveti ki a magyarokat – ha nevet, nem rajtuk, hanem velük együtt nevet. Nem is tudományos elemzést tart a kezében az olvasó, noha a jelen könyv módszeresen igyekszik megérteni a magyar kultúrát. Elgondolkodtató, önvizsgálatra és vitára ingerlő könyv, tükör, amelybe minden magyar olvasónak érdemes belenéznie. Dr. Colin Swatridge nyugalmazott tanár, az angliai Open University oktatója. 1998 óta számos magyarországi egyetemen és középiskolában tanított, jelenleg szabadúszó író, Északnyugat-Angliában él.